

Nou ja abbi,

kui waesus ja nälg käe on.

Matt. 4, 4.
Innimenne ei ella mitte ükspäinis leiwast.

Talliñnas,
trükkitud J. H. Gresseli Kirjadega.
1818. aastal.

Der Druck dieser Schrift wird unter der Bedingung bewilligt, daß gleich nach dem Abdrucke, und vor Herausgabe derselben, sieben eingebundene Exemplare, zur vorschriftmässigen Vertheilung, an die Censur-Comité dieser Kaiserlichen Universität eingesandt werden.

L. W. Moritz,
Censor.

Dorpat, am 26. September 1817.

Nou ja abbi, kui waesus ja nälg käe on.

Ennemuiste olli ühhel aial ka seäl Israeli rahwale tootud maal suur nälg, sest sel sammal maal, mis Jummal wannal aial ni wägga önnistanud, läks ommeti ka mönnekorda willi hukka Prohwet Elisa, kes sel aial ellas, andis siis neile innimestele nouuks, et nemmad piddid aia- ning muud södawad wälja-rohhud roaks keetma, sest et leib wägga kallis olli (wata 2 Kunninga ram. 4. Peat. 36. salm. kunni 41. salmist sadik). Sest same moista, et innimessed sel aial jubba nenda sammoti ka mötlesid, kui, Jummal parrako! weel tänna päini meie tallorahwas mötlewad; sest need uskuwad ennast ükspäinis leiwaga woiwad toita, et kül helde ja tark Jummal ni mitto teised rohhud lasseb kaswada, mis sömisseks innimessele kolbawad. Ka need innimessed, kes Elisa aial ellasid, ollid nisuggused södawad rohhud mitte tähhele pannud, egga neist holinud. Se ep se olli, et, kui nemmad Prohweti nou järrele läksid rohhud otsima, nemmad nisugused noppisid, kennel wihha maggo jures olli, ja sepärrast arwasid nemmad ennast sest surre-

wad. Agga ni mönned rohhud on innimesse ihhole wägga terwed ja head, mis kül pärrast essimest keetmist wihha maitswad. Sedda wihha maggo woib innimenne nisugguse rohtodest ka ärrasata, kui agga se wessi, missega nisuggused rohhud essimest korda said ketud, peält ärra wallatakse, ning jälle ueste teise weega ketakse, kül siis nemmad ka neid sües maitswad. Sedda moistnud Prohwet Elisa kül, ja käskis sepärrast essimest wet, missega neid kedeti, peält ärra wallada ja pissut jahho jure panna ning ueste jälle teise weega keta ja siis maitsis nisuggune roog küllaks.

Kui siis leib wägga paljo rahha maksab, siis keetke ennestele södawad rohhud roaks. Sedda sammat heat nou annud jubba mönne tuhhad aastade ees üks Prohwet, ja se on meile pühhas kirjas kül sepärrast ülles pandud, et ka meie sedda möda peaksime teggema.

Teie wöttate, kes teab, se wasto öölda: meie ei tunnegi nenda sammoti mitte, kui Prohweti lapsed, södawaid rohto, ja kuida woib innimenne ilma leiwata köhto täis ning rammo sada? — Se peäle kostan minna nenda: Södawa rohhust woib innimenne kül köhto täis sada. Sedda moistwad ka wenne ja saksa rahwas, kes mitte ükspäinis agga häddа pärrast, waid ka saggedaste sepärrast sedda rohto sööwad, et se neile hästi maitseb. Ka ei sa innimessed omma rammo polest sest kogguniste mitte nöddraks, kui nemmad ühheks aiaks ennast agga palja södawa rohtodega toitwad; sest ni monni rohhi on otse nenda ka

toidusseks hea, kui leib, ja mönni rohho juur on paljo ennam happone, kui leib. Sepärrast tete kahhewörra ülle kohhut, kui teie tiggedussega wäggise ikka palja leiwaga ennast tahhate toita, ja neid rohto pölgate, mis Jummal teile ka on lasknud toidusseks kaswada, kui teile leiba pudub.

Teie nimmetate leiba Jummala anniks, eks södawad rohhud mitte ka Jummala and ep olle? Leib on kül wägga armas teie melest, sest et teie ennast sega woite iggapäwa toita, ja innimenne sest ial ärra et tüddine; agga södawad rohhud on jo ka head, sest ei need leiwa puutmist aitawad tassuda ja hädda aial meile heaks tullewad. Peäle sedda kaswawad nemmad ilma meie waewa, ja töta: meie woime neid agga koggudа ilma küllimatta.

Et teie wägga pissut södawad rohhud tunnete, se on kül seks tunnistusseks, et Jummal wägga arwaste on lasknud nälga hädda teie peäle tulla, muido olleksite kül hädda pärrast neid jubba öppinud tundma. Ma tahhan nüüd agga neid keige ennamiste tuttawaid södawaid rohto teile nimmetada:

1) Raud nöggesed (große Brennessel, urtica dioica L.) Neid tundwad kül keik innimessed. Nemmad on peatagga essimessed keige rohtode seast, mis köwwade aial maast touswad, ja on innimesse ihhole wägga terwe roaks, nenda, et arstid wahhest raud nöggesega lehmad laskwad söta selle nou pärrast, et lehma piim sedda ennam nisugguste haigedele woiks kolbada, kennel toidust tarwis lähhäb. Need-

sammad raud nöggesid sawad hopis penikeks raiutud, weega, ehk rööska pimaga, ehk pissut pima ja weega kedetud; siis pannakse weel pissut sola, ja kui on, ka pissut jahho ehk tangusid sekka, siis saab sest head roga, mis saksad kōwwade aial öiete maggusa suga sōwad, ni paljo agga, et nemmad sedda pissut teist wisi walmistawad.

2) Kōōmli rohhi (Kümmelkraut, Carum Carvi L.) Sesamma rohhi jääb talwe aial lumme al rohhelisseks ja wärskeks. Ni pea siis, kui agga lummi kaub, woib innimenne sedda rohto warsi sada ja igga mees tunneb ka sedda. Sedda rohto laske ommad lapsed noppida, ni paljo kui nemmad woiwad. Siis raiuge sedda katki, keetke weega, pange pissut sola, ja kui teile on, ka pissut tangusid jure; siis saab se teile maggusa ja teie ihhole terwe lemeks olla. Ärge kartke, et teie sega kōōmlid hopis ärrakautaksite, sest kui innimenne agga suremad lehhed ärranoppib ja seespiddised süddame lehhed jättab, siis kaswatab sesamma taim ommeti jälle kōōmlid ja se, et suremad lehhed sest ärranoppitakse, ei kela temma kaswamist mingil kombel. Minna issegi söön nisuggust leent ni heal melel, et ma igga aasta Jani päwa aial mo aedas kōōmlid külwan, selle nou pärrast, et ma öiete paljo saaksin kogguda ja kōwwade aial öiete paljo kōōmli leent saaksin süa. Sedda sammat woiksite teie ka tehha.

Kui need, kes kōōmli lehhed noppiwad, koggematta raud reia lehhed sekka noppiksid, siis maitseb essimenne wessi, missega kōōmli rohhi sai kedetud, kül pissut wihha; agga siis wallatakse essimest wet pärrast keetmist peält ärra, wallatakse jälle teist wet peäle ja ketakse sega weel ükskord; siis maitseb nisuggune leem kül hästi. Sest raud reia rohhi on innimesse ihhole wägga terwe, ja saksad jowad sedda kui te-wet omma terwisseks ja mōnned neist sepärrast, et se neile maitseb. Raud reia lehhed näitwad kül kui kōōmli-rohho lehhed ollewad, agga innimenne woib neid pea haisust tunda; sest kōōmli lehhedele on maggus hais jures, agga raud reia lehhed ei haise kōwwade aial polestki mitte.

3) Sea öitsed (Löwenzahn, in Oesel, wilde Cichorien, Leontodon taraxacum L.) Need kaswawad öiete rohkeste, igga mees tunneb neid ja nemmad touswad warsi kōwwade hakkatusses. Saksad sōwad nende lehhed, kui sallatid. Kui neid lemeks ketakse, siis woetakse seks hopis sedda taimet omma jure-, rohho- ja lehtedega. Sedda keik raiutakse katki, ketakse öige pallawa weega, mis pärrast sedda peält ärra wallatakse ja siis ketakse sedda ueste jälle teise weega. Innimenne woib ka pissut pima, ehk tangusid ja pissut sola sekka panna, siis on temmale heat leent.

4) Oblikad (Sauerrampfer, Rumex acetosella e. c. L.) Ka sesamma rohhi touseb wägga warra aastas, ja woib siiski weel, kui se jubba hakkab öitsema, roaks kolbada. Se saab penikeks raiutud, ja weega, pissut tangude, ja so agga tullele pantud ja ketud. Sesamma

leem maitseb kenna happo, ja on ihhole terwe. Weikesed happo oblikad on maitsmisse polest parremad, kui sured, agga muido on ka sured oblikad ihhole terwed.

5) Saksama oblikad, ehk jännese kapstad (Sauerklee, oxalis aceto sella L.) Sesamma rohhi ei kaswa kül mitte ni rohkeste, et sest rohkeste woiks ketud sada. Agga ommeti, kus neid mitte wägga nappiste leitakse, woiwad nemmad kui oblikad lemeks prukitud sada. Need maitswad weel maggusam, kui oblikad, ja kustutawad janno wägga hästi, kui neid torelt süakse. Sedda teggad ka oblikad.

6) Natid, ehk sarapu natid (Giersch, in Livland Sarabonaden, Aegopodium podagraria L.) Sesamma rohhi kaswab wägga rohkeste, ja keige wähhemalt need innimessed, kes moisas on tenind, tundwad sedda rohto wägga hästi. Sest saksad söwad sedda igga köwwade otsego pinatid, ja tundwad ennestele terwiseks ollewad. Sedda ketakse nenda sammoti ka, kui hoblikad. Agga innimenne woib natid ka pimaga keta, kui sedda käe on, ja pissut sola nisugguse leme sisse panna.

7) Merre kapstad (Meerkohl, Crambe maritima L.) Sesamma rohho taim kaswab merre äres, ja sellel on paksud wessised lehhed. Kui neid ketakse, siis maitseb essimenne wessi sest wägga wihha; agga kui sedda peält ärrawallatakse, pissut jahho, ehk tangusid ja sola sekka pannakse: siis saab se maggus roog olla, mis neile, kes randas ellawad, wägga hea

toidusseks on, kennel muud södawad rohhud puduwad, mis agga keskel maal kaswawad.

8) Maltsad (Mellen, Atriplex hortensis, L.) Need on tuttawad rohhud ja hea roaks, mis paljo saksad ei pölga, waid kui pinati söwad. Ka need peawad esmalt kuppatud ja siis essimenne wessi peält ärrawallatud ja siis ueste jälle teise weega ketud sama, muido maitseb nisuggune leem pissut wihha. Kui selle leme sisse pissut tangusid ehk jahho, pima ja sola pannakse, siis saab sest wägga hea roog, mis kül toidab.

9) Kassi rattad (Käsepappel, Malva rotundi folia L.) Sesamma rohhi woib nenda ka lemeks ketud sada, kui maltsad. Se kaswab otse innimeste majade liggidal keige rohkeminne.

10) Mets look (Rockambol, wilder Knoblauch, Allium carinatum, L.) Se ei kaswa kül mitte keikis kohtas, agga ommeti monnes kohtas wägga rohkeste, ja ei olle lemeks mitte pölgada: sest kui sedda agga pissut leme sisse pannakse, siis teeb se leent maggusaks. Need siis, kennel se maitseb, woiwad mets loki ni sugguse södawa rohtude sekka panna, mis mitte öiete ei maitse, ehk kennel läila maggo jures on. Sesamma look on innimessel terwisseks, isseärranis köwwade aial. Mitte ükspäinis temma lehhed, waid ka temma jured ehk sibbulad, ning ka temma pissikessed seemne sibbolad woiwad roaks ketud ja södut sada.

11) Jännese munnad (Knabenkraut, Orchis bifolia, morio cet. L.) Selle samma rohhole on kahhekordne juur, kennel kaks pungid

on: teine näitab kui kässi ollewad, agga teine on ümmargunne. Sedda sammat teist ümmargust pungi pestakse puhtaks ja ketakse weening solaga; ka woiwad teised leme rohhud jure pantud sada, kui ka mets loki. Kui kegile ka mitte paljo nisugguse rohhust ei olle, siis woib ta jubba piskoga sest leent tummiks tehha ja se on ka ihhole terwisseks.

12) Liwa ehk nömme Samlid (isländisch Moos, Lichen islandicus. L.) Need sammad samlid kaswawad meie maal rohkeste ja neist woib head roga ketud sada, mis kül hästi toidab, ja kus jures innimessel tarwis ei olle leiba süa. Süggawa some maal, kus keikis paikus wägga pissut wilja kaswab, toitwad paljo innimessed ennast nisugguste samlidega saggedaste hopis sui läbbi. Nemmad keetwad neid puddruks, agga parrem on se, kui neid kewa weega ketakse, siis kaub neist wihha maggo. Kui need pärrast weel pimaga sawad ketud, siis maitseb nisuggune roog kül hästi. Sel wisil käskiwad arstid need liwa ehk nömme samlid nisugguste haigedele keta, kennel wäggewat ja kanget toidust tarwis läbhäb. Kes omma köhto nisugguse puddroga on täitnud, sellele on se ni samma hea, kui olleks ta keike parremat leiba sönud, kus ni sugguse samlid rohkeste kaswawad, seäl woib innimenne neid ka leiwa sekka sötkuda, et leib siis ennam toidaks ja tullusam olleks nenda kui iomale tehhakse. Sedda tehhakse sel wisil: need samlid sawad pissut kuiwatud, öiete penikeks jahhuks, ehk pulwriks toukatud, leiwa jahhoga seggatud

ja sega sisse seätud; ehk need sammad samlid sawad essite kewa weega ketud, siis jälle kuiwatud, ja pärrast toukatud, siis leiwa jahhudega seggatud ja nenda sisse seätud; ehk samlid ketakse kaks kord, ning teine kord rohke weega, ja siis seätakse sedda leiba selle samma samli lemega sisse. Se läbbi saab leiwa taigen mitte ükspäinis ennamaks ja tullusamaks, waid ni suggune leib toidab ka parreminne; sepärrast ei olle innimessel ka mitte tarwis sest paljo süa, et ta tuggewaks jäeks. Se on siis üks neist keige parrema toidusse monadest, mis ma teile woin heaks kita siis, kui teile leiba pudub.

Agga kui ni suggune leib mitte hopis nenda, kui rukki leib, ja mönni södaw rohho leem mitte ni hästi, kui lihha leem maitseks; siiski ärge pölgage sedda sepärrast mitte, waid tännage Jummalat, et ta sedda teile ni suggusé toidusse monaks on lonud, missega teie omma nälga woite aiada ja omma ihho tuggewust ja terwist woite üllespiddada. Kui teie pärrast jälle sate ning woite leiba süa, siis söge sedda Jummalat tännades, kes keige headusse andia on; agga tännage tedda ka se eest, et ta ni paljo mu teist toidusse mona meile hädda aial annab, et meie siis ei pea nälga surrema.

Ma ollen siin agga mönned neist södawa rohtodest teile teäda annud, missega teie ennast woiksite toita; agga neid on weel paljo ennam, isseärranis neid juri, mis weel tullusamad on. Neid tahhaksin minna kül heal melel teile teäda anda, agga teie issegi ei tea nende nimmed, kuida minna siis neid teile woiksin nimmetada?

Kui ma teile agga ütleksin, kust nisugguсed rohhud ning jured tunnukse, ehk kuida need wälja näitwad: siis saaksite seäl jures kahhe wahhel olla, ja wöttaksite teisi noppida, mis mitte öiged ei olleksid. Olge siis nendega rahhul, mis ma siin ramatusses ollen nimmetanud, ja mis igga mees kül tunneb. Saan ma eddespiddi teäda, kuida weel ennam teised södawad rohhud teie ausa rahwa seas nimmetakse, siis tahhan ma ka neid teile teäda anda

Se olli siis Prohweti Elisa nou: kui teile leiba putub, siis pange kattelt tullele ja keetke ennestele södawad rohhud lemeks! — Agga moistlik mees mötleb heas pölwes pahha aia peäle, mis weel woiks tulla, ja nouab ennesest enne sedda nälga ärra hoida, ni paljo, kui temma igganes woib.

Eks meie saggedaste jubba sui aial woime ärra teäda, kui meile wägga nap leikus ja leiwa puutmist karta on? Kas se siis moistlik olleks, kui üks perremees ni holeto wisil ikka peäle maja peaks, kuida temma sedda hea aastade aial teinud? Kui temma ommad kapstad, ommad tuhwlid, herned ja läätsad nenda sammoti ka, kui ennesedda liñna wiiks, et ta se eest mönned rubblad hölpsa ellamiseks ja prassimisseks saaks? Kui temma holetumal wisil keik omma wilja raiskaks, et ta siis jälle wilja woiks laenada, ilma mötlematta, kas temma sedda ka saab? Eks se mitte paljo tarkem olleks, kui temma sel aial, kus leiwa puutmist kül karta on, ommad kapstad ennesele peaks ja hapnema panneks, keigewähhemalt sel aial roh-

keminne, kui mu aial? Kui temma ommad tuhwlid, herned ja läätsad paigale panneks, et temmale siis wähhemat leiba tarwis lähhäks, ja temmale siis ikka roga olleks, kui temmale leiba ennam ei olle? — Sedda ma ikka arwan, et se parrem olleks! — Agga se wasto wöttab mönni holeto perremees öölda: mul on ommeti ka rahha tarwis: wilja ei woi minna ärramüa, sepärrast pean minna kapsta ja tuhwlide eest ennesele rahha saatma. Ma pean jo ommakstega köhto täis söma, ja pöld tassub mulle jo kül sedda jälle, kui ma wilja ollen laenanud j. m. w.

Sa pettad sega isseennast wägga, armas söbber! kui sa nenda mötled. Kui sul rahha töeste tarwis lähhäb, siis laena piggem rahha, kui wilja. Kui sa rahha laenad, siis maksad sa agga kuus koppikad kassusid ühhe rubbla peält, ning rahha woid sa saggedaste enneminne sada, kui wilja. Agga kui sa wilja laenad, siis pead sa kolm kord ennam kassusid jure maksma, kui sa kül agga ühhe ainsa küllemitto kasso ühhe wakka peält maksad. Mü piggem ühhe sigga, ehk mu ellajat ärra, ja osta siis selle rahha eest sel aial wilja, kus sa sedda weel wähhema hinna eest woid sada; agga ärra anna mitte toidusse mona ärra, mis sind nälga eest woib hoida. Kui tullew aasta parrem on, ja sul olleks mönned rubblad wölgo, siis woid sa sedda wölla monnel wisil kustutada ja so willi jääb sulle. Kui tullew aasta ka pissut parrem olleks, ja sinna peaksid siis igga ühhe laenatud wakka wilja eest seitse küllemitto tassuma, siis olleks sul jälle sesamma hädda käe, ja sulle saaks selle hea

wiljalisse aasta pärrast polestki mitte parrem luggu olla. Agga kui tullew aasta ni samma sant olleks, kui endine, siis, kui sa enne wilja olled laenanud, siis lähwad so leiwa wöllad ikka suremaks, mis sa, kes teab, ial ei woi maksta; sest Jummal ei te immet holeto ja pahha perremehhe pärrast. Hoia leiba, siis on sul leiba! Hoia kokko, siis on sul hädda aial!

Sedda nou annan minna teile hea ning pahha aastade aial; sest kes hea aastade aial leiba kokko hoiab, saab rikkaks ja ei surre nälga waesel aastal. Ka woime nälga hädda mönnel aastal enne ärra teäda, sest nälg ei tulle ial äkkiste egga koggematta meie peäle. Kui meie siis enne same teäda, et nälg woib kätte tulla, siis peame aegsaste leiwa hoidmisse peäle mötlema, ennego leib hopis otsa sanud. Kui meie sedda nouame tehha, siis ei woi nälg ial ni sureks sada, kui sedda, Jummal parrako! saggedaste ni mönne innimesse jures teie seast näikse ollewad.

Se keige parras wiis leiba kokko hoidma on kül ikka se, kui teie wöttate öppida ka ilma nälga häddata Prohweti Elisa nou järrele ennam aia- ning mu södawad rohhud süa, ja isseärranis ni suggused, mis innimenne ilma leiwata ehk wähhema leiwaga woib süa ja mis innimesse rammo ei wähhenda, kui on: herned, läätsad, oad ja tuhwlid j. m. n., ka teised, kui on: kapstad, leiked ehk kalikad, naerid j. m. n., et kül need mitte ni tullosad ei olle. Need maitswad kül hästi ja on ihhole terwisseks, issegi need södawad rohho lemed, mis wennelassed,

saksad ja letlassed öige maggusa süga söwad. Keik se maksab paljo wähhemat rahha, kui willi, mis tallo mehhe ainus rikkus on. Kes ni tigge on, et ta keike se aasta läbbi ükspäinis agga leiba söob, nisuggune teeb ennast mega ja wallato wisil waeseks, ja olleks woind teist maggusat roga sües rikkaks sada.

Wötke siis selle nou möda tehha, mis Pibli ramatusses teile antakse, sest se on se ramat, mis teid juhhatab aialikko ja iggawesse önne pole, ning ärge pölgage ka mo nou mitte. Sest sedda möda woite igga aasta tehha, ja siis sate kül leiwa puutmist, mis peatagga igga aasta teie seas näikse ollewad, ennesest ärra hoida. Öppige leiba kokkohoidma ning ka mönnekorda leiwast ilma jäma! Sedda woite ni mönnel wisil tehha. Sarema jutto ramatusses, 1 Jaggus, 51 lähhä külges, selle peäle kirja al: neist rikka tallopojadest, woite ühte juhhatamist seks nouuks luggeda.

Rikkad tallomehhed.

Üks pilkuse Herra, kest sest ajast, kui ta 10 aastad wanna olli, saksamal sai kaswatud, tulli wimaks taggasi, kui ta jubba ennam kui kaks kümmend aastad wanna olli, et ta need kaks moisad ennese holeks tahtis wotta, mis temma issa temmale saremal olli pärra jätnud. Kui ta olli koio tulnud, siis käskis temma keik ommad walla perremehhe moisa tulla, et ta neid tahtis nähha sada ja nendega räkida.

Pärrast sedda läks temma isse neid nenda perrete sees kuulma ja waatma. Ta näggi siis, et need tallomehhed, kes selle moisa al ollid, kus ta olli koio tulnud, keige ennamiste waesel wisil ellasid.

Ta sõitis ka teise moisa, mis 10 pennikoormad essimesse moisast emal olli, ja teggi seäl nenda sammoti ka; käskis walla perremehhed moisa tulla, kõnneles nendega ja sai kuulda, et nemmad keik temmale moistlikult kostsid, ja se näitis temmale nenda ollewad, kui olleks ta hopis teist suggu rahwas nähha sanud. Isseärranis olli üks wanna mees nende seas, kes herrale ikka keige se peäle, mis ta temma käest küssis, wägga hästi ja targaste kostis, ja kelle peäle teised keige ennamiste siis waatsid, kui nemmad mitte õiete ei teädnud, mis nemmad piddid kostma.

Herra panni sedda wannat tähhele, ja hakkas waldas ümberkennima, läks igga ühhe perresse ja näggi, et keik walla rahwas puhtaste ja wisi pärrast ellasid. Paljo ollid kennel kaks ello majad ollid, teise sees ellasid nemmad talwe ajal ja teise sees sui ajal, agga ükski es olnud nende seas, kes olleks ühhes toas täis suitso ellanud, waid iggaühhele olli omma soe tubba ilma suitsota. Nende oued ollid puhtaks pühhitud, nende tö riistad ullo al, põlletamisse puud ollid rohkeste ülleslautud: nende kattuksed ollid terwed, nende ajad ollid ilma mulkuta ja keigeennamiste kinwist tehtud: igga ühhele olli omma saun, omma ait ja omma karja aed: keik innimessed perres ollid hästi rides ja löb-

busa pallega, ja terretasid herrat ilma kartusseta, isse ka lapsed. Nenda leidis herra sedda ühhe, nenda näggi temma sedda keikide jures ollewad. Wimaks tulli ta selle perre jure, kus ta sedda wannat näggi, keddas ta jubba enne olli tähhele pannud. Herra ütles temmale: kule wanna! ütle mulle, kust se tulleb, et teie siin ni hästi ellate, ja teise moisa walla rahwas jälle ni wägga waesed on, kes ka nenda kui teiege mo issa wallitsusse al on olnud, ja kennel omma põllo ma pärrast weel parrem luggu woiks olla?

Kes Jummal sedda teab! ütles wanna. Teie issa olli üks hea Herra, temma ei elland kül mitte siin moisas, agga temma es sallind sedda mitte, et agga ühhe peäle ennam makso ja tööd sai pantud, kui wannast olli, ja Jummal andko temmale rahholist hingamist, temma on meile peälegi monda pärra annud, mis meie enne sedda piddime teggema, ja kui meile hädda olli, siis ta aitis meid, ja meie olleme sedda ikka tunnud, et ta ennam meie issa, kui meie herra olli, sest ta polle ial sitke meie wasto olnud. Ni kaua, kui meie temma hole al ollime, on ikka poeg issa perret weel ennam harrinud ja parrandanud: mitte üksainus hea perremees sai omma ma peält ärraheidetud; siis peab jo kül innimenne lusti sama omma perret wisi pärrast üles piddada, kui ta teab, et ta sedda omma laste ja laste laste heaks on teinud.

Se on tühhi jut, wanna! ütles herra, sest teise moisa walla rahwa eest on mo issa ni-

sammo hästi hoolt kannud ja nemmad ei olle ommeti mitte ni rikkad kui teie. Jah! siis! wastas wanna, siis ei tea, armas herra, ühtegi muud, kui agga et kül se wanna körtsi jut weel ikka sest süüd on. Noh! ütles herra, räki mulle sedda jutto! küllab ma jubba kuulda saan, kas se sest süüd on, ehk mitte. Wanna tallomees hakkas siis nenda räkima: Ma ollin alles poismees, siis ma läksin ükskord pühha päwa pärrast lounad körtsi, et ma omma issale middagi tahtsin öölda, kellest ma teädsin, et ta seäl olli. Kui ma körtsi toasse astusin, siis ma näggin omma issaga weel kuus nored perremehhed meie wallast körtsis ollewad. Mo wanna issa ütles: tulle mo poeg! jo üks toob öllut: sa olled näddala läbbi kül waewa näinud, wotta nüüd meelt jahhutada, jo ennesele uut rammo tullewa näddali waewa koormad kanda. Nüüd hakkasid nored perremehhed kaebama ülle raske tööd, ülle rasked moisa tenistust, ülle waesust ja mu asja ülle.

Kuulge! ütles mo wanna issa, kuulge teie nored innimessed! ärge tehke patto, et teie omma hea herra pärrast wottate nurriseda! Teie ei tea mitte, kuidas se luggu enne on olnud, sest laske wannad räkida, siis saaksite kül kuulda, et se nüüd kül paljo parrem on, kui se enne on olnud, ja uskuge mind wanna innimest, teie sate sedda weel nähha, et se weel parremaks saab, ehk teile on isse sest süüd, kui se ei sünni. Agga sedda woite ommeti teäda, et se herra, kelle hole al meie nüüd olleme, meile sedda kalla püüdmist jälle andis, mis endine herra meie käest olli

ärrawotnud! et ta meile need moisa nodad pärra andis, mis meie endise herrale piddime maksma: et ta meitist ei wotta ennam moisa wilja kohtud, ja mittegi kohto oinast, ja et ta peälegi üks kord hopis wallale keik laino wilja makso pärra andis, et teie piddite hästi korda sama ja mitte ennam lainama. Kas teie kül siis ollete rikkamaks, kas teie ollete parremaks, kas teie ollete tännalikkuks sanud? — Ei! sedda ka ühtegid!

Teie ollete nisammo suggused, kui teie enne ollite, teie ollete nisamma laisad, kui ennesedda; ja teie nored innimessed, kes teie weel ep olle katsunud, kuida se luggu siis on, kui Pibliramatusses ööldakse: „kuulge keige kartussega, ei mitte ükspäinis hea issandatte sanna, kes järrele andwad, waid ka nende tiggedatte sanna." Teie karjute siiski raske tenistusse ja raske tö pärrast. Tännage Jummalat et se teile aega mööda kergemaks saab, kui se ei endise wannemattele on olnud, ja wotke sedda kergitamist seks prukida, et teie kässi saaks hästi käia, ning teie herra siis saaks nähha, et temma heldus ja järrele andminne teile kassuks on, ning teid mitte häbbenemattaks egga tännemattaks ei te, muido peab temma jo kül mahhajätma teie wasto helde olla. Agga kui temma nääb, et ta teid sel wisil woib aitada rikkaks sada, siis wottab temma ikka ennam teile head tehha, ja ennast sepärrast römustada, kui temmal rikkad tallomehhed on. Egga teie ei tahha hopis ilma tenistusseta, hopis ilma kohto maksota olla? — Meie herrale on ka ommad tenistussed, ja peab

kohto wannematte, ja Keisri sanna kuulma, ja ommad maksud nisammo hästi ka maksma, kui teiege. Temma peab keige walla eest hoolt kandma, ja kül temmale sepärrast ka paljo murred ja waewa on; sest eks se mitte saggedaste sünni, et monni meie seast enneminne sullaseks jääb, sest et ta need murred kardab, mis ta kui perremees omma perre eest peaks piddama? — Ja, mötlege ka ükskord se peäle, et herra sedda moisa paljo rahha eest on ostnud, ja weel mitte keik wöllad ei olle maksnud, et ta kassusid se eest peab andma, ja siiski on temma meie koormad meile kergitanud: — mis ta weel wottab tehha, kui ta keik rahha selle moisa eest on maksnud! Agga kui teie ial rahhul ei olle, ja ikka raske tenistusse pärrast karjute, siis peab temma jo kül ärratüddima teile middagit järrele anda, ja teie wasto helde olla, sest temmale ei saand jo siis wimaks ühtegit ennam üllejäda, ja kuida woiks ta kül omma rahha jälle sada, mis ta moisa eest on maksnud? — Enne sedda tännasime Jummalat, et meie endisest herrast säime peästetud, ja siiski tahhaksite omma tännamatta mele ja omma nurrisemisse läbbi ka sedda herrat jälle ärra ajada, kas teie kül siis parremat jälle saaksite? — Ei, töeste mitte! Mo lapsed ärge tehke sedda mitte, ja uskuge mind mo sanna peäle, teie ennes ussin ja öige töteggeminne ja wisipärralinne ello on se keige kindlam wiis, kuida teie omma pölwe ennestele ikka ennam woite kergitada. Teie näte, et meie herra mitte ühteainust perremeest ommast perrest ärra ei heida, teie teate siis, et teie keik

sedda, mis teie omma perre jures ehhitate ja harrite, et teie keik sedda omma laste ja laste laste kassuks ollete teinud. Meie herra ei wotta kellegi käest temma warra ärra, sedda sadate isseennestele, ja herra nääb sedda hea melega, kui teile ökete paljo on. Mis peate sepärrast teggema? Wotke tännoga wasto, mis herra teile head teeb, tehke kannatlikko melega omma päwa tööd, ja lootke et se teile aeg ajalt ikka kergemaks saab, ja mis teie weel mitte head ei sa, sedda sawad teie lapsed nähha, ja noudke ennesele herra armastust sata se läbbi, et teie öige nobbe ja wisipärralisse tö läbbi ennestele warrandust koggute.

Jah! ütles mo naber Peter, sulle woib kül öigus olla, agga ma ollen nobbeste ja wist pärrast tööd teinud ja siiski ei sa minna toime. Meile on nisamma suggune luggu! ütlesid monned teised.

Se woib kül olla, ütles mo wanna issa, sest mis aitab keik nobbe töteggeminne, kui innimenne omma mitte kokko ei hoia, ehk sedda weel peälegi ärrapillab ja nahka panneb, ehk kui ta keige omma waewalisse tö jures ei moista sedda öiete hakkada ehk tehha. Sest kui kegi on nähha sanud ja teab, et ta omma pöllo peält ühhest aastast teise ennam ei sa leikada, kui agga ni paljo, et ta omma perret ja weiksed woib toita, se peab jo kül se peäle mötlema, kust temma ni paljo rahha woib sada, et ta se eest ennesele rauda, sola ja terrast, ka tubbakast ja öllut woiks osta, ning misse-

ga ta ennast ka siis woiks aitada, kui temmale kitsas kä on.

Jah! ütlesid monningad, sinna tead jo kül, kuida meie waesel wisil ellame, ja ma arwan kül, et meie omma kokko hoiame. Minna ei tea mitte kuida teie ellate, ütles mo issa, agga ma arwan ikka, et teie sega, mis teile on, parreminne woiksite ellada. Ma ei tahha teile otsekohhe mitte holetust etteheita; agga mötlege ükskord se ülle järrele! ja minno pärrast ellage kuida teie tahhate, noudke agga et teile ni paljo on, kui teile tarwis lähheb omma wisi järrele ellada. Waatke! mis mulle wigga on: minnul ep olle mitte ennam pöldo ja mitte ennam perret, mitte parremad pöllo maad ja mitte ennam, egga parremad heina maad, kui teile on: minna ei moista mingisuggust ammeti tööd tehha, ja siiski ei laina ma wilja ning joon ommeti omma topi öllud.

Jah! ütles Peter, sulle on ka suurt kenna ouna ja marri pu aeda, ja paljo messi puud. Keigest sest saad sa ikka ni palio, et sulle rahha ei pudu. Tössi kül! ütles mo issa, agga kes kelab sind, et sulle ka ni hea luggu olleks, kui mulle on? — Se olli sel korral meie herrast mängi tö, kui temma ja minna alles lapsed ollime, agga ma ei kahhetsa sedda mitte, et ma sest mängi töest ollen pärrast tössist tööd teinud ja sepärrast sedda pissut waewa ollen näinud. Agga se polle jo mitte se üks ainus wiis, kuida teie ennestele woiksite middagit sata, on jo weel ni paljo teised asjad, mis teie omma kassuks woiksite prukida, ja missega teie

nisamma paljo, ja kes teab weel kindlaminne ja ennam ennestele woite sata; kui teile agga tössine meel ja nou on, siis sate neid jubba ilma mo ütlematta leida. Nüüd tousis mo issa üles ja läks minnoga koio.

Need kuus nored perremehhed jäid weel körtsis ja räkisid teine teisega weel ennam sest asjast. Wimaks ütles Peter, wanna Hermole on öigus! ma tahhan sedda nendasammoti ka tehha, kui temma, ja ommast kopplist ühte suurt ouna ning marri pu aeda tehha, ja linnopuud tahhan ma ka ennesele sata. Ja minna, ütles Niggolas, tahhan keik nurkad mo oue ümber täis tappo hummalad istutada, sest saan ma ennam, kui sinna omma ouna ning marri pu aiast. Ja minna, ütles Lorets, minna tahhan nouda, paljo weiksed kaswatada, et ma igga aasta neist woiksin monningad ärramüa. Ja minna, ütles Seppa Tönnis, minna tahhan ni paljo, kui mulle agga aega seks on, wikkatid, sirbid, raud lasnad, raud kangid, hobbose rauad ja su kannelid tehha, sest woin ma ka rahha sada. Ja minna, ütles Lemet, minna ei tahha ka mitte ni kaua oota, kunni kegi tulleb ja minno jures asplid, wokki, ehk pu nou tellib, waid ma tahhan nüüd keige sega liña turro peäle miña ja neid seäl arramüa. Mihkel istus hopis wagguſi, wimaks küssisid teised temmalt: mis siinna wottad tehha Mihkel? — Ma ep tea weel mitte, kostis Mihkel, ma tahhan sepärrast omma naese küssida. Pärrast sedda läksid koio. Igga üks teggi omma pöllo tööd ja muud mis temmal tehha olli, siis ta

wottis sedda tööd tehha, mis ta armastas ja es laisendanud tal mitte.

Peter istutas aja puud, öppis wanna Hermo käest pokida, satis ennesele ühhe linno pu, ning Jummal önnistas temma puud ja linnud. Niggolas kündis ühhe ossa omma hummala aiast ülles, ja istutas keik nurkad omma oue ja ellude ümber täis tappo hummalad; pärrast kündis temma ka sedda teist ossa omma wanna hummala ajast ülles, ja töi ennesele teiste käest weel tappo jured, ja istutas neid ikka peäle, nenda, et ta wimaks mitto leiskad hummalad aastas woiks ärramüa. Lorets ellas merre äres, temmal olli hea karjama ning head ja rohked heinamaad. Weiksed siggisid temma jures wägga hästi, sepärrast noudis temma ommad heinamaad weel harrida, ja parrandada: ta laastas neid, teggi nende maad tassaseks, ja weddas igga aasta ühhe ossa peäle sennikud. Kus paljo samblid kaswasid, seäl küllis temma werske pöllетud lubja ja tuhka peäle, mis essites samblid ärrasöi, agga teise aasta laskis wägga hea rohto kaswada. Sepärrast wois ta ennam weiksed piddada, sest et ta ennam heinad sai. Pöllude peäle wöttis ta sure holega merre mudda weddada, et nemmad ei piddand mitte ilma wäeta ollema, senni kui ta ennam senniko sai. Temma müüs nüüd igga aasta lambad, ka monnekorda ühte härga, ehk hobbost, ja monnekord ennam, ja temmale ollid ikka paljo ja kennad ellajad. Seppa Tönnis wottis igga wahhe ajal leikusse wasto wikkatid ja sirbid, süggise wasto hobbose rauad,

talwe wasto su kannelid, ning kewwade wasto labbidad hulkas tagguda, mis temmale hästi sai makstud, sest keik need riistad ollid walmis, ja ükski ei prukind se peäle mitte oota. Lemet teggi wokkid, asplid ja keik sugguсed noud, ja mis mitte temma majas temmast ei sanud ostetud, sedda wiis ta aega möda linna, ja tulli ikka kotti täis rahhaga taggasi.

Mihkel ei teädnud weel mitte, kui körtsist ärra läks, mis ta piddi teggema. Kui ta koio tulli, siis ta omma naesele räkis mis wanna Herm olli könnelend, ja mis nou teised ollid wotnud. Noh! ütles temma naene, kes kelab sind keigest sest ka middagit tehha? Eks meie mitte igga aasta üks paar ouna puud ehk marja puud woime mahha istutada? Eks meie mitte ka ennestele ükskord ühhe linno pu woime osta? Eks meie mitte ka monne oue nurkas tappo hummalad woime istutada? Eks meie mitte ka woime ommad heinamaad harrida ja siis ükskord ühhe ellaja ärra müa? — Agga eks mitte wanna Herm ka ütlenud, et meie sega, mis meile nüüd on, jubba parreminne woiksime ellada? — Se jures tulleb jälle mo mele, mis wanna perre emmand sel ajal, kui ma Moisas tenisin, mulle ni saggedaste sest räkind, kuida saksama tallopojad ellawad. Need ellawad parreminne kui meie, ja siiski ei kulluta nemmad omma toidusse polest ülleüldes wähheminne kui meie, ja sedda tewad nemmad nenda: Saksama tallopoeg ütleb: willi on tallopoja rikkus, kes nüüd igga aasta omma rikkust ärra söob, se peab jo kül wae-

seks jäma; sepärrast noudwad nemmad sure holega keige ennamiste omma leiba hoida, et neile wilja ärra mümisseks ülle jääks. Agga ütlesin minna, meile ei olle jo ühtegit muud kui agga leiba ning solast kalla. — Seeb se umbest on! kostis wanna emmand: kes mitte umbest rannas ei ella, kus reimed sawad püt-tud, se lähhäb randasse, et ta seäl reime kal-lad saaks osta, paljo päwad lähwad temmale raisko: ta peab kallad saggedaste kalli hinna eest ostma, ja aega möda neid ikka ennam kalliste maksma: ta peab ka sola seks ostma, ja wimaks on solased kallad sest süüd, et inni-menne wägga paljo leiba woib ärra süa, ja et leib ja kalla agga pissut toidwad ning ag-ga pissut wägge andwad, siis öppite teie tallo-rahwas seäl jures wägga paljo ühhe hobiga süa, ja ollete siiski nöddrad, kui üks hobbone mis agganattega saab södetud. Kui teie agga lihha ning mu leiba körwast, kui on kaapsad, hernid, läätsad, narid, leiked, tuhwlid ja mu nisuggust ennamaks söökfite, siis olleks teile mit-te tarwis ni paljo ühhe söma aja jures süa, ja teile saaks ennam wägge ja rammo olla ning teie ei wottaks mitte poolt ni paljo leiba süa, ja nenda woiksite igga aasta wilja ärra-müa. Kui minna siis se wasto ütlesin: kust meie ni paljo lihha piddime wotma, et meie keige aasta läbbi woiksime süa? siis wastas wanna emmand, sedda woite kül, kui teie agga mitte nenda ei wotta tehha, kui teie siit sadik ollete teinud. Sest kui teie ühhe ellaja ollete tapnud, siis söte sest ikka peäle ni kaua kui se

otsas on. Se polle hea mitte! waid teie peate sedda kokko hoidma ja nenda jaggama, et teile sest kauaks olleks süa, ja omma leent ja mu leiwa körwast sega woiksite heaks tehha, et ta hästi maitseks.

Ning se on tössi, armas mees! könneles Mihkli naene ikka peäle, ma polle mitte ni pal-jo ühhe hobiga, ja mitte ni paljo leiba sönud, kui ma moisas tenisin ja igga päwa lihha ja tuhwlid, herned ja kaapsad sain, ja ollin ommeti paljo priiskem. Ma arwan siis, meie tahha-me ükskord katsuda sel wisil ellada, kas meile se läbbi parrem luggu saab olla. Kui sa ar-wad, ütles Mihkel, agga se on sinno assi, mis mulle sega teggemist on? — Kül on sulle sega teggemist, armas mees, ütles naene, sest sinna pead jo mulle sedda saatma, missega minna teid woin söta. Ma arwan siis, et meie selle ma sisse, mis sa nari maaks olled ülles künnud, tuhw-lid wottame istutada, sest nisugguse ue ma sees kaswawad nemmad sureks, rohkeste, ja maits-wad parreminne, sedda ollen ma moisas näi-nud. Selle pöllo ossa peäl, mis sui wilja alla tulleb, külwad sa nüüd kaero, ni paljo kui hob-bostele tarwis lähhäb, oddrad ni paljo kui tan-guks, Joulo ja jodo ölluks ja tariks tarwis on, ja mis sest pöllust weel ülle jääb, senna külwad sa hernid, läätsad ning oad, siis on meile leiba körwast, ja nende ölled söwad meie lambad enneminne kui heinad, kui meie neid oues kuiwatud rabbame. Meie aedas tahhan ma nüüd öiete paljo kaapsud ja leiked mahha

tehha, siis woin ma teile ikka uut waagna täis roga ette panna.

Mihkel moistis kül, et temma naesel öigus olli, ja teggi hea melega keik temmale mele heaks, sest et ta ennam moistlik olli kui temma. Ta külwas siis mahha, mis naene tahtis, ja söi mis naene laua peäle panni.

Warsti essimel aastal olli willi sandiste kaswanud, agga Mihkli tuhwlid kaswasid wägga hästi, nenda ka temma kaapsud ja leiked: herned, läätsad ja oad es olnud ka mitte hukka läinud, ja temmale olli toidus käe. Temma nabrid piddid leiba wilja lainama, agga Mihkel söi omma perrega kahhe päwa näddalas tuhwlid, kahhe päwa hernid, ühhe päwa läätsad, ühhe päwa happo kaapsud ja ühhe päwa puttro, sest temma es olnud keigest sest ühtegi ärra münud, ja essimessel aastal katsunud piskoga läbbi sada. Sel wisil olli temma ka paljo sest rahhast, mis ta muido sola ja kallade eest piddi wälja andma, kokko hoidnud, ja sai nüüd ka omma leiba wiljaga rohkeste läbbi, ja keik teised piddid herra aita ukse ette minnema. Ja mis weel ennam olli temma herne ja kaapso leme sees olli üks tük pekki, kui teised agganad omma leiba sekka piddid sötkuma. Sedda olli Marri, temma naene, nenda teinud: Mihklile olli üks suur sigga, mis ta muido olleks arramünud, agga Marri laskis sedda tappa. Kaks küljed sest tappetud seast panni ta pissut sola ja pärrast pous ta neid ülles suitso toasse ja suitsetas neid. Nenda teggi temma ka sea peaga, mis

olli luhki rajutud. Selja roog ning jallad said katki rajutud ning hästi sola pantud. Kopsud, maks, südda, nerud, soolde keskmissed ja keel said katla wee sisse pantud, ja pool küpseks kedetud. Siis sai se keik wälja woetud ja ühhe laia laua peäle kirwestega hopis penikeks katki rajutud, siis künna sisse pantud ja kangeste solatud, nüüd sai sea werri senna sekka pantud, kui ka pissut sest weest, kus sees keik enne sedda olli kedetud, ja siis panni Marri weel ni paljo üllesкupputud tangud senna sekka, et se kui ühhe pehme ehk weddela palti taignaks sai. Sesamma taigen sai kergeste ja pehmeste suurte solikatte sisse, mis ollid puhtaks tehtud, toppitud, kinniseutud, ja siis weel ühhe tundi aega sellesamma lihha wee sees kedetud, kus sees se enne olli kenud. Nüüd wottis Marri worstid katlast wälja ja panni neid kahhe laua wahhel, mis peäle ta kaks kiwwid panni, kunni worstid ollid külmaks sanud. Pärrast pous temma neid ka ülles suitso. Se wessi, kus sees lihha ja worstid ollid kedetud, olli üks wägga hea lihha leem, mis Marri paigale panni. Sellesamma leme sisse leikas ta esmalt pissut leiba, panni pissut sola ja köömlid sekka, ja perre söid ommad köhhud täis. Pärrast ketis temma selle samma lemega tuhwlid, kaapsud ja hernid, ni kaua kui temmal sest lemest olli, ja se maitsis ikka lihha järrele. Kui ta pärrast sedda nisuggust leiba körwast, tuhwlid, kaapsud, hernid ja mu nisuggust ketis, panni ta ikka üks paar tükki solatud lihha sisse, ja kui ka se otsas olli, siis

ta panni pool sea peat herne leme sisse, ehk ta panni ůks tůk suisetud pekkist happo kaapsa potti. Et ta ikka sega nouakas olli, siis sai ta selle ůhhe tappetud seaga pea aasta låbbi. Isse teowaim, kes moisa låks, sai omma leiba kottise ůhhe worsti ehk tůk pekki.

Teie woite arwada, armas herra, kônneles wanna peåle, et teised teowaimud sedda immeks pannid. — Mihkel ei olnud sel ajal, kus wilja hukka låinud, mitte wilja lainand, ja ennesedda olli temma ikka essimenne olnud, kes lainas. Temma teowaim tulli nůůd puhta hea leibaga, worstiga ja pekkiga teole, — teie woite kůl arwada, et innimessed tahtsid teåda sada, kust se tulli. Mo wanna issa ůtles: Mihkel peab sedda kůl parreminne moistma, kui meie keik, ja låks půhha påwal kôrtsi. Mihkel tulli ka senna ja mo issa ůtles: kule Mihkel! sa tead kůl, mis meie ůkskord mullo siin sest rikkasamissest olleme råkinud. Se nåitab kůl nenda ollewad, et sa sedda moistatust olled oskand. Ůtle mulle, mis sa olled teinud, et sa jubba se aasta rikkam olled, kui teised kůlla mehhed? Mihkel naeris ja wastas: minna lodan igga aasta rikkamaks sada, ja råkis sedda, mis ma teile ollen teåda annud. Tôssi kůl! ůtles mo wanna issa, seeb se umbest on, mis ma ollen ůtlenud: teie woite sega, mis teile on, parreminne ellada, kui teie tånnini ollete ellanud. Kes hea naese saab, se leiab suurt warrandust.

Se kônne sai nůůd waldas laiale: nored perremehhed råkisid omma naestele moistlikko

Mihkli Marrist, ja keik nored naesed es tahtnud mitte santimad olla, ja låksid saggedaste Mihkli naest kuulma, ja ôppisid temma kåest keik, kuida temma sedda wottis tehha, ja teggid ni paljo kui nad woisid ka nenda, kui Marri teggi, et igga på kedeti, ja ikka nisuggust roga, misse jures leiba ei olnud wågga tarwis ollad, ja et lihha ja leiba hoideti.

Keik perremehhed wotsid ůhhe ossa sest heast ka tehha, mis nende kůlla mees Mihkel olli teinud: nemmad noudsid ennam ehk wåhhem ennesele ůhte ehk teist sata, mis Mihklile kassuks olli, ja kůllisid hernid, lååtsad, oad ja teised wiljad mis leiba hoidmisseks head on. Sepårrast on se luggu nůůd siin waldas nenda, kui teie armas Herra nåte. Igga ůhhele pea tagga on omma ouna ja marri pu aed, omma linno puud, omma tuhwli keldrid, ja keik on ôppinud leiba hoida, sest se tulleb, et meile keikedele leiba on.

Kůl ma nůůd moistan, kust teie rikkus tulleb, ůtles herra, hea melega tahhaksin ma sinno wanna issa keigest sůddamest, temma hea nou eest tånnada, mis ta teistele on annud, agga Jummal on tedda jubba årrakorristanud, ja andko temmale ommas taewas sedda suurt ônnistust, mis temma ennesele on årrateninud se låbbi, et ta siin ma peåle on omma liggiinnimessed ônsaks teinud. Kas Marri weel ellab?

Wanna. Jah! herra! agga temma on wanna ning wåeti, ja temma minni ep olle mitte ni hea kui wanna Marri, et kůl selle wanna seådus perres ikka weel petakse.

Herra. Noh! se on hea! et ta weel ellab. Kui ta isse tahhab, siis ma tahhan tedda moisas toida ja tedda lasta harrida, et ta omma wanna ea sees rähhoga woiks ellada, sest temma on kül sedda, ja ennam wäärt. Andko Jummal et mo teise moisa walla mehhed teie jures kolis käisid! Olle nüüd terwe wanna! ja kui sinnul ehk sinno lastele middagit wajak on, siis ep olle ma mitte ärraunnustanud, et teie Herrao sugguwössast ollete.

